

Telecomèdia britànica

treball realitzat dins l'assignatura *Seminari d'Anàlisi i Investigació dels Generes de Ficció*

Televisiva impartida pel professor Josep. Mª Baget

La primera emissió de TV a Europa es dona al Regne Unit i des del 1936 la BBC (British Broadcasting Corporation) té el primer servei regular de televisió. Tot i això l'arribada de la Segona Guerra Mundial s'alentí la consolidació de l'ens televisiu cosa que no passà als Estats Units. Malgrat això, a partir de 1955 la primera cadena comercial d'Europa (ITV) comença a emetre també a Gran Bretanya.

Des dels inicis, doncs, la TV britànica ha mantingut un alt nivell de prestigi i encara avui dia és una de les televisions més fortes d'Europa (té un dels pressupostos més elevats, un gran nombre de premis i reconeixement internacional,...).

Mentre la BBC ha estat sempre la TV pública per excel·lència finançada exclusivament pel govern (a través de les quotes per aparell que fan pagar a tots els anglesos), la ITV -com a cadena privada -ha tingut el monopoli dels ingressos publicitaris-. Malgrat això la ITV no és exclusivament privada ja que depen de la concessió de la ITC (organisme públic) i està sotmesa a l'obligació de servei públic. L'ampliació de l'espectre televisiu, a més, es va fer a partir d'aquests dos puntals i la BBC2 nasqué de mans de la BBC el 1964 mentre que Channel Four (1982) va ser feta a l'ombra de la ITV qui la financia a partir de la seva publicitat. Des de mitjans dels anys 60, doncs, hi ha 2 grans gegants mediàtics que comparteixen l'audiència gairebé de manera salomònica.

Un dels puntals d'aquesta televisió, és la ficció ja que Gran Bretanya és el segon exportador mundial de ficció (darrera els Estats Units). La ficció és el gran motor de la TV anglesa, el 1991 era d'un 26,3% del programació dels 4 canals hertzians i comprenia un 50% de la graella de programes de BBC1 i ITV. El 1992 una tercera part de la programació de ficció de la BBC era de producció pròpia o de productores angleses mentre que el percentatge de la ITV era de quasi la meitat de la programació.

Dins d'aquesta important indústria de ficció audiovisual anglesa nosaltres entrarem a estudiar la telecomèdia amb el seu particular *humor anglès*. La telecòmedia és un gènere diferenciat del drama, tant en l'organització dels canals com en les estadístiques i generalment barrejat a les varietats o jocs dins de la categoria d'*entertainment*. La situation comedy (sitcom) es presenta en llargues series d'episodis de 30 minuts i és un dels gèneres predilectes de la BBC que el 1992 s'acostava a les 110 hores de producció amb un cost d'uns 16,30 milions de lliures, gairebé el doble que les d'ITV (60 hores amb un cost d'uns 9 milions de lliures). Entre el juliol de 1991 i el

juny de 1992 la programació de sitcoms pròpies ha estat BBC1 (76,8), BBC2 (6,0), ITV (49,3).

L'origen d'aquest alt nivell de producció de ficció (tant en volum com en qualitat) es remunta a l'època post-Segona Guerra Mundial quan la televisió anglesa ja es començava a consolidar i la BBC comença a fer adaptacions de ficcions originals mentre que el que es desconsolida és l'Imperi Britànic que veu com, poc a poc, les seves colònies van demanant la independència.

Amb la pujada al govern dels conservadors (1951), liderats per Churchill Gran Bretanya es posiciona definitivament al costat dels Estats Units en política internacional, fomentant la política de guerra freda i aliances anticomunistes. És en aquest context en el que arriba la TV privada, la ITV (1955), que s'apunta ràpidament a la línia de producció de ficció que havia iniciat la TV pública tot i que amb un toc menys elitista que la de la TV pública. L'aparició d'aquestes privades suposà un gran revulsiu per a les productores independents tot i que aquestes es consolidaren sobretot a partir de l'aparició de Channel Four el 1982.

L'innovació fonamental en producció televisiva arriba amb la vinguda d'un americà, Sidney Newman (primer a l'*Associated-Rediffusion* i després a la BBC) que afavorí l'accés a la TV de nous autors, en un primer moment afavorint la producció d'obres de teatre de la nova onada britànica i després, als principis del 60, formant una nova generació d'autors, productors, realitzadors, i productors, encoratjant-los a tractar els problemes socials d'actualitat. I aquesta no és una època mancada de conflictes: hi ha un primer intent d'entrada de Gran Bretanya a la CEE que es vetat per França i que porta a la pujada dels laboristes al poder, el nou Primer Ministre es veu obligat a adoptar un rígid programa d'austeritat, hi ha una explosió violenta dels conflictes a Irlanda del Nord,....

Potser fruit d'aquests problemes socials, potser a diferència d'aquell moment social, la veritat és que la BBC es consolida encara més en el panorama televisiu mundial a partir de 1960 amb la creació de la BBC Enterprises (una filial comercial de la Corporació) i que s'encarregarà de la venda de drets, la comercialització de llibres,...

STEPTOE AND SON és una telecomèdia britànica de mitja hora de durada per capítol, produïda per la BBC de 57 capítol produïts i emesos en dues tandes: una que va de 1962 a 1965 (en blanc i negre) i una altra que va de 1970 a 1974 i són en color. Els creadors de la sèrie són Ray Galton i Alan Simpson i els actors principals són Wilfrid Brambell i Harry H. Corbett. Com a conseqüència de l'èxit de la sèrie se'n van fer dues pel·lícules: *Steptoe and Son* (1972) i *Steptoe and Son Ride Again* (1973).

En l'àmbit polític, la conflictivitat social de les darreries dels 60 porta a la victòria, el 1970, dels conservadors amb Edward Heath al capdavant. És sota aquest mandat quan Gran Bretanya entrà

a la CEE i el govern intenta superar la crisi econòmica afavorint la concentració de capital industrial i financer paral·lel a un augment de la desocupació obrera. Aquesta política que porta el govern a greus enfrontaments amb els sindicats, sobretot a partir de la llei de relacions industrials, i motiva una important onada de vagues.

Aquest període d'agitació social fa que els laboristes tornin al poder parlamentari el 1974 i contribueix a l'avenç de l'ala esquerra i el sindicalisme. De 1975 a 1978 el govern moderà les accions dels sindicats però la radicalització d'aquests, cada vegada més influïts pel laborisme afectà la política econòmica del partit que acabà perdent les eleccions de 1979.

TO THE MANOR BORN (Hostes vingueren que de casa ens traqueren) és la darrera comèdia rural que durant anys han estat els programes més vistos de la BBC1 (segons els Times) i que es va emetre en aquest canal des del 30 de setembre de 1979 fins al 29 de novembre de 1981. Això correspon a 3 etapes de la sèrie, una cada tardor, de 7, 6 i 7 capítols a més d'un programa especial de Nadal el 1979. L'argument gira sobre una jove aristocrata, Lady Audrey Forbes-Hamilton que queda vídua en un mal moment econòmic, havent de subhastar-se les seves propietats de tota la vida i que durant molts anys havien pertanyut a la seva família. Qui compra la propietat és un nou ric d'origen txec que s'hi instal·la sense perdre un minut davant la desesperació de la seva antiga propietària. El contrast i les diferències entre ambdós provoquen contínues situacions d'humor. Aquesta sèrie britànica va ser emesa per TV3 l'any 1984 després de *Sí ministre*.

El nou govern conservador (1979), presidit per Margareth Thatcher, ha impulsat l'empresa privada per aconseguir que el capital britànic inverteixi més al país que a l'estranger i ha reduït les despeses públiques, fins i tot les derivades dels serveis socials. També ha reduït el paper dels sindicats i ha acostat la seva postura a la dels Estats Units. Mentre que el nacionalisme escocès i gal·lès continua viu, la qüestió d'Irlanda del Nord continua sent greu.

La política de Margareth Thatcher té continuïtat després de guanyar, de nou, en les eleccions de 1983, i segueix amb la seva política de caire conservador. Aquestes empreses tingueren una considerable repercussió en l'augment de l'atur que es traduí en una onada de disturbis i conflictes socials (especialment a Londres i a Birmingham el 1985) i al nord d'Anglaterra. D'altra banda han aparegut importants brots de racisme en determinades àrees. Malgrat això, el 1987 la *dona de ferro* renovà la confiança dels electors.

Pel que fa als mitjans de comunicació s'ha de fer notar que les productores independents són unes de les grans beneficiàries de la política liberalista de Margareth Thatcher que fixà la producció independent en un 25%. L'estratificació de les productores de ficció televisiva segueix la mateixa línia que la resta de productores independents: les grans *majors*, els grups diversificats i els especialistes. A més, hom es pot preguntar si sense Margareth Thatcher sèries com *The New*

Statesman, A Very Peculiar Practice, Yes {Prime} Minister, and GBH (entre d'altres) haver-se fet?

SOLO també és una de les típiques telecomèdies angleses que té un dels seus principals puntals en el repartiment: Felicity Kendal (una de les actrius de *Good Neighbors*), Gemma Jones i Stephen Moore. L'argument d'aquesta es centra en Gemma qui acabada de divorciar del seu marit té molts problemes per treure'l de casa (això en la primera part de la sèrie emesa el 1981 per la BBC1), en canvi en la segona part (1982), tot i que la protagonista segueix sent la mateixa, els conflictes venen donats per les seves diferents parelles.

ONLY FOOLS AND HORSES... és una comèdia britànica que estigué gairebé 10 anys en antena amb capítols de mitja hora per setmana. El primer capítol va ser emès el 8 de setembre de 1981 (*Big Brother*) i el darrer el 25 de desembre de 1992. D'entre els 57 capítols que consta la sèrie s'han de destacar els especials de Nadal i sobretot els de 1987 i 1988 anys en que no s'emeteren capítols regulars sinó només aquests especials.

RED DWARF (El nan roig) és una comèdia anglesa de ciència-ficció que ha estat cinc temporades (de 1987 a 1992) ,amb sis capítols per temporada, en antena a la BBC i ja s'estan fent preparacions per a una sisena temporada. La directora de la sèrie ha estat Juliet May i la productora Hilary Bevan Jones. El punt de partida de la sèrie és una crida de socors des de la nau *nan Roig* i tota la tripulació mor per una radiació. Els únics supervivents, que reviuem tres milions d'anys després, són David Lister (encarnat per Craig Charles), que estava suspès en animació durant el desastre, el seu gat (Danny John-Jules) que estava tancat al celler i Arnold Rimmer (Chris Barrie) un holograma que simula un dels seus companys de la tripulació morta. El darrer capítol d'aquesta cinquena temporada, malgrat que hi ha un capítol no emès, va ser *Back to reality* on es descobria una nau espacial abandonada.

Per altra banda, hem de destacar que hi va haver un pilot d'un *nan roig americà* produït per la NBC amb Craig Bierko com a protagonista (Lister) però tot i que la NBC va rebutjar el pilot es rumoreja que estan reconsiderant el fet.

Coincidint amb la darrera etapa del govern de Margareth Thatcher sorgeix una comèdia satírica,

THE NEW STATESMAN, creada i dirigida per Laurence Marks i Maurice Gran que parla dels tripijocs d'Alan B'Stard, membre de Parlament que pertany a l'ala més ultradretana del Partit Conservador i que no sempre segueix allò que li dicta el partit sinó els seus propis interessos. Els protagonistes són el parlamentari, encarnat per Rick Mayall, la seva esposa (Marsha Fitzalan) i un Piers Fletcher-Dervish (amb l'actor Michael Troughton) membre convençut del partit conservador que sempre acaba sent enredat per Alan. *The New Statesman* fa una crítica al poder i els polítics en general però es centra en l'ala més ultra del partit Tory encarnada en la figura d'un membre parlamentari de Yorkshire (ja que la sèrie va ser feta per a Yorkshire TV); coincidint, les 4 etapes de la sèrie, amb el poder de Margareth Thatcher així com amb la pujada i caiguda de John Major. La primera etapa correspon a l'any 1987, la segona a 1989 i les altres dues a 1991 i 1992; d'entre aquests capítols cal destacar un de doble durada a finals de la segona etapa titulat *Who Shot Alan B'Stard?*. La sèrie ha guanyat gran número de premis entre els que s'han de destacar un Emmy Internacional (el 1989) i el BAFTA a la millor sèrie de comèdies (1990)

Aquesta continuïtat del partit conservador al número 10 de Downing Street continuà amb el successor de Margareth Thatcher, John Major que tot i mantenir el partit conservador al poder no ha tingut ni el carisma ni el temperament de la seva predecesora.

A principis dels anys 90, el duopoli establert i molt consolidat (BBC i ITV) es posat en dubte. Per una banda les possibilitats tecnològiques permeten l'entrada de nous elements dins el mercat i d'altra hi ha una tendència del govern a "deixar fer". El 1990 la votació del Broadcasting Act per part de la Cambra dels Comuns va concretar la voluntat de reforma de la majoria conservadora i es va crear un nou organisme, l'*Independent Television Commission* (l'ITC), que no és més que una autoritat administrativa independent encarregada d'administrar les llicències que substitueixen a les antigues franquícies. En aquest *Broadcasting Act* també es constituí a Channel 4 com a coropració (deixant de ser una filial de la ITC), tot i que seguia depenent publicitàriament de ITV. És en aquests anys 90 en que comencen a aparèixer els nous canals per satèl·lit (Astra) de BSkyB. Aquests darrers anys la ficció audiovisual britànica s'havia desenvolupat en un àmbit protegit però és ara quan ha de fer front a la nova competència. Tota aquesta reforma ha portat a canvis importants en el panorama televisiu i les grans cadenes principals veuen com el seu sistema de finançament està trontollant, i, evidentment, això ha repercutit en la producció pròpia. No ha estat només en el camp de repartir-se els ingressos on hi ha hagut problemes sinó també en el repartiment d'audiències, de programes, de publicitat,... Per contrarestar aquesta entrada tant BBC1 com ITV han engegat noves estratègies de programació però, sobretot, estan intentant dreçar un dels seus puntals reforçant la programació d'entreteniment familiar de qualitat.

El novembre de 1992 hi ha un canvi en la direcció general de la BBC i Sir Michel Checkland és reemplaçat per John Birt, intentant programar una televisió de qualitat popular, deixant de banda les finalitats de la TV comercial i buscant concentrar-se en la informació i les formes de cultura oblidades per la resta d'emissors. El procés comença el 1991 amb una disminució del nombre de treballadors i s'accelera el 1993 amb una divisió, en cada departament, de la direcció i les productors (molts d'ells independents o contractats amb salari fix). Això ha permès que avui dia, un 25% de la producció de sitcoms angleses estigui produïda a l'exterior de la cadena. Això no és limita només a producció exterior a la cadena sinó també a diversos tipus de treballadors (tècnics, escriptors,...).

OUTSIDE EDGE és una comèdia escrita per Richard Harris escrita per a teatre i exitosament portada a la televisió (per ITV el 1994) sota la direcció de Nick Hurran i amb producció de Paula Burdon. Roger Dervish (Paul Eddington) és el capità d'un club de cricket al voltant del qual es desenvolupen tota una sèrie de situacions còmiques a partir de relacions familiars, partits, equips,...

El 1996, però, el partit laborista torna la poder de la mà de Tony Blair.

EM CRIDAVA EL SENYOR? és una sèrie d'humor carregada de sàtira social, anglesa per suposat, produïda per la BBC Enterprises i que gira al voltant de la vida dels propietaris (extravagants) i servents (peculiaris) d'una casa senyorial als anys 20; mentre dalt viuen els

senyors, només preocupats per les aprençes, a baix viuen els criats que, barregen l'estimació incondicional que senten pels seus amos amb grans dosis de picardia. Tots dos estaments estan igualment retratats -cap en surt ben parat- i representats -cinc membres a cadascun-. Creada per dos dels noms consolidats de la producció anglesa, com són David Croft i Jimmy Perry i protagonitzada per actors com Donald Hewlett, Michael Knowles, Mavis Pugh, Paul Shane, Jeffrey Holland o Brenda Cowling, la sèrie consta de 12 capítols de cinquanta minuts de durada.

BIBLIOGRAFIA

JÉZÉQUIEL, Pierre (direcció) . *La production de fiction en Europe*. Paris: La **documnetation** Française, 1992. Estudi realitzat pel *centre national de la cinematographie, Institut National de l'audiovisuel, Département des études et de la prospective, Ministère de la culture et la francophonie*.